

שנינו במשנתנו: הרי הוא בחזקתו:

שואלת הגמרא: והא אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוח: אין חזקה לנזקין, ואם כן, האיך יש כאן חזקה לנזקים.

ומתרצת הגמרא: רב מרי אמר, בקטרא, רב זביד אמר בבית הכסא:

שניהם אומרים שרב נחמן דיבר רק על סוג נזק שקשה ביותר לסובלו, כגון עשן של כבשן ובית הכסא מגולה, מה שאין כן שובך, שאינו מזיק כל כך, מועילה בזה חזקה.

כג-ב

מתניתין:

ניפול גוזל הנמצא בתוך המשים אמה מהשובך, הרי הוא של בעל השובך. כי אנו תולין שהגוזל בא מהשובך הזה, ומחזירין אותו לבעל השובך.

חזין מחמשים אמה, הרי הוא של מוצאו. אם נמצא הגוזל מחוץ לחמישים אמה מן השובך, אין אנו תולין שהוא בא מן השובך הזה, אלא שאין ידוע מאיזה מקום הוא בא, וכיון שאין לו סימן הרי הוא של מוצאו.⁽¹⁶⁾

והשני פחד ממנו, ולכן הצליח להחזיק ג' שנים, ואם כן, אפשר שהלוקח צריך לסלק השובך. לכן צריך התנא להשמיענו במשנתנו שגם בזה אנו תולין בכך שהחזיק הראשון, שמסתבר לומר שהשני מחל לו.

ואי אשמעינן הכא, אם התנא היה משמיענו רק במשנתנו, דכיון דיחיד הוא, אימא פיוסיה פייסיה, כיון שהשני הוא יחיד, אפשר לתלות שבעל השובך פייס לשנינו על ידי שנתן לו כסף כדי שיסכים שיהיה שם שובך.

אי נמי, אחולי אחיל גביה, או שמחל לו השני בלא שיקח כסף על זה.

אבל רבים, מאן פייס ומאן שביק? במשנה לקמן, שמדובר בה בזיוין וגוזזטראות הבולטין לרשות הרבים, למי יש את הסמכות להתפייס עמו תמורת כסף או למחול לו על כך בלא כסף? ואף שאפשר לעשות זאת על ידי ז' טובי העיר במעמד אנשי העיר, מכל מקום, אינו מצוי דבר זה, ואם כן, אימא לא, נאמר שאין תולין שהמוכר פייס או שמחלו לו. לכן צריכא. צריך התנא להשמיענו במשנה לקמן, שבכל זאת טוענים ללוקח, שיש לו זכות להמשיך בזכויותיו של המוכר.

נמצא ששתי המשניות הללו צריכים להשמיענו שטוענין ללוקח.

קבוע מהשובך.

16. כן פירש הרמב"ן והנ"י. והסמ"ע סי' ר"ס ס"ק ל"ב כתב משום דרוב עוברים ושבים הם גויים ואינו צריך להחזיר להם. והקשה התו"ט הרי גם אם הם יהודים אינו צריך להחזיר משום שאין לזה סימן. ותירץ הש"ך דגם אם אין בו

סימן הרי צריכים שידעו הבעלים ויתייאשו, ומי אומר שהבעלים ידעו מזה. ולשיטת הרמב"ן והנ"י שכתבו הטעם משום שאין בו סימן, כתב הש"ך שצריך לומר שהם סוברים שאדם שם לב אם נאבדו הגוזלות, ולכן כל שאין בו סימן מתייאש מזה.

נמצא הגוזל **בין שני שובכות**, **קרוב לזה שלו קרוב לזה שלו**. מי שהגוזל יותר קרוב אליו, הרי הוא שלו.

מחצה על מחצה, **שניהם יחלוקו**. אם הוא נמצא במרחק שווה לשני השובכות, הרי הוא ספק מאיזה שובך הוא בא, ולכן שניהם מתחלקים בו.

גמרא:

אמר רבי חנינא: רוב וקרוב — הולכין אחר הרוב!

כשיש סתירה בין "הוראת הרוב" לבין "הוראת הקרוב", יש להכריע לפי "הוראת הרוב".

והיינו, כאשר מצד הנהגת הרוב צריך להכריע ששייך החפץ לראובן, ומצד הקרוב צריך להכריע ששייך לשמעון, אנו מכריעים לפי הרוב.

ואף על גב דרובא דאורייתא וקרובא דאורייתא, אפילו הכי רובא עדיף.

אף על פי שהדין שהולכין אחר הרוב הוא דין דאורייתא, שלומדים אותו מהפסוק "אחרי רבים להטות", שפוסקין הדין לפי רוב הדיינים. וגם הדין שהולכין אחר הקרוב הוא דין דאורייתא, שלומדים אותו מעגלה ערופה, שאמרה תורה שהעיר הקרובה אל החלל צריכה להביא עגלה ערופה, מכל

מקום, ההכרעה של רוב עדיפה מההכרעה של קרוב. וגם כשיש קרובה שמסתבר שהחפץ בא משם ולא ממקום אחר, גם כן הולכין אחר הרוב, ולא אחר הקרוב.

מתיב רב זירא עליו מהפסוק בעגלה ערופה: "והיה העיר הקרובה אל החלל", היא זאת שצריכה להביא עגלה ערופה, כי אנו תולין שהרוצח בא משם, **ואף על גב דאיכא אחריתי דנפישא מינה**. אף על פי שיש שם עיר אחרת שדרין בה יותר אנשים, מכל מקום אמרה תורה שהעיר הקרובה יותר צריכה להביא עגלה ערופה. ומוכח מכאן שמכריעים על פי קרובה יותר מאשר על פי רוב.

ומתרצת הגמרא: **בדליכא**. מדובר כשאין שם עיר אחרת שיש שם יותר אנשים.

אך שואלת הגמרא: **ולזיל בתר רובא דעלמא**, נלך אחר רוב העולם! כלומר, אף על פי שכאן סמוך לחלל אין עיר אחרת שיש שם יותר אנשים, מכל מקום, הרי יש במקום אחר, רחוק מכאן, עיר אחרת שיש בה יותר אנשים, והרי רוב וקרוב הולכים אחר הרוב.

ומתרצת הגמרא: **ביושבת בין ההרים**. מדובר כשנמצא החלל בין ההרים, שאין דרך רוצחים לבא ממקומות אחרים לכאן, אלא ודאי הוא שהרוצח בא מאחת העיירות שסמוכות לחלל, וכיון שאין בעיר אחרת יותר אנשים מהעיר הקרובה, לכן אנו תולין שהרוצח בא מהעיר הקרובה.⁽¹⁷⁾

17. אנשים לא יותר ממה שיש בעיר הכי קרובה אל החלל, הולכים אחר העיר הקרובה. ואף שאם

17. כן פירש התוס' רי"ד, וכתב שאם יש כמה עיירות סמוכות אל החלל, ויש בכל אחד מספר

ואי דליכא, ודאי מההוא נפל!

אם נאמר שמדובר כשאין שם שובך אחר, קשה מהסיפא האומרת שאם נמצא הגוזל חוץ מחמישים אמה הרי הוא של מוצאו. ואם נאמר שאין שם שובך אחר אלא זה, הרי ודאי שצריך לתלות שהגוזל בא מהשובך הזה, אף על פי שהוא חוץ מחמישים אמה, ואין אנו תולין שהגוזל נפל מעוברי דרכים, לפי שכל שאפשר לתלות שיצא מאיזה שובך הסמוך, אין תולין שנפל מאנשים, שנפילה אינו מצוי. ואם כן, למה הוא של מוצאו?

ואין לתרץ שמדובר שיש שם שובך אחר, שיש שם מספר גוזלות שוה לשובך הזה,

וממשיכה הגמרא לשאול: **תנן, שנינו במשנתנו: ניפול הנמצא בתוך המשים אמה, הרי הוא של בעל השובך.**

ואף על גב דאיכא אחרינא הנפיש מיניה. מבואר במשנה שאם נמצא הגוזל בתוך חמישים אמה לשובך הרי הוא של בעל השובך, ואף על פי שנמצא שם שובך אחר שיש שם יותר גוזלות, מכל מקום הולכין אחר השובך הקרוב. וקשה מכאן על רבי חנינא.

ומתרתת הגמרא: **בדליכא.** מדובר שאין שם שובך אחר.

שואלת הגמרא: **אי הכי, אימא סיפא: חוץ מחמישים אמה, הרי הוא של מוצאו.**

ששניהם שוין לכן הולכין אחר הקרובה. והנה נחלקו הרמב"ם והתוס' רי"ד האם כשיש עיר סמוכה שיש בה יותר אנשים מאשר העיר הקרובה, שהדין הוא שהולכין אחר העיר המרובה, שהרי רוב וקרוב הולכין אחר הרוב, האם העיר המרובה מביאה עגלה ערופה, או שגזירת הכתוב היא שדוקא העיר הקרובה מביאה, וכאן שיש גם עיר מרובה, שתיהן אינן מביאין, העיר הקרובה אינה מביאה כיון שאין אנו תולין שהרוצח יצא משם, והעיר המרובה אינה מביאה כיון שאינה קרובה. שיטת הרמב"ם שהעיר המרובה מביאה, ושיטת התורי"ד שאינה מביאה. וביאר האפיקי ים שלפי התורי"ד מובנת שיטת הרי"ם מיגאש שמצטרפין כל העיירות ביחד שיחשבו רוב נגד העיר הקרובה, כיון שאין נידון על כל אחת מהעיירות, שהרי הן לא מביאים מגזירת הכתוב, כיון שאינם העיר הקרובה, וכל הנידון הוא רק האם העיר הקרובה מביאה, לכן זה דומה לט' חנויות שמצטרפין כל הט' ביחד, עיי"ש.

נצרך ביחד כל האנשים שישנם בעיירות סמוכות לחלל, הם יותר מאשר האנשים שנמצאים בעיר הקרובה, מכל מקום לא נחשב שיש כאן רוב וקרוב, כיון שאין דנים ביחד על כל העיירות, אלא דנין על כל עיר בנפרד האם הרוצח בא מכאן או מכאן, לכן רק אם יש רוב בעיר אחת מהשניה נחשב לרוב. אבל אם אין רוב הולכים אחר העיר היותר קרובה. ואינו דומה לט' חנויות מוכרות בשר שחוטה ואחת מוכרת בשר נבילה, שמצטרפין כל הט' ביחד לרוב נגד האחת שמוכרת בשר נבילה, משום שאין אנו דנין מאיזה חנות בא, אלא אנו דנין האם הבשר הוא בשר שחוטה או בשר נבילה, לכן כל הט' נחשבים לנידון אחד. מה שאין כן כאן, שכל עיר היא נידון בפני עצמה.

ועיין באפיקי ים סי' כ"ו שהאריך בזה, וכתב שמהר"ם מיגאש נראה שסובר שמצטרפין כל העיירות לרוב נגד העיר הקרובה, וזו היא קושית הגמרא וניזל בתר רובא דעלמא, ולפי המסקנא מדובר שיש כאן רק שתי עיירות בין ההרים

על שאלה זו הוציאו את רבי ירמיה מבית המדרש. כי היות וקבעו חכמים שכל המדרה אין מדרה יותר מחמישים אמה, אי אפשר שידדה יותר אפילו במשהו שיהא רגלו אחת מחוץ לחמישים אמה, וכמו כל מדות חכמים, שהן בדיוק ובצמצום. וכדי שלא יבאו לפקפק במדות חכמים, הוציאו אותו מבית המדרש.

תא שמע ראה, דלא כרבי חנינא ממה ששנינו במשנתנו: **נמצא בין שני שובכות: קרוב לזה, שלו. וקרוב לזה, שלו.**

ומדייקת הגמרא: **ואף על גב דחד מיניהו נפיש מחבריה.** מסתימת המשנה משמע שהכל תלוי בקורבה ואין תלוי בגודל השובך, אלא אף אם שובך אחד גדול מחברו הולכין אחר הקרוב, וקשה לרבי חנינא. ומתרת הגמרא: **הכא במאי עסקינן, ששניהן שוין.** המשנה מדברת באופן ששני השובכין שוין במספר הגוזלות.

שואלת הגמרא: **ולילז בתר רובא דעלמא,** נלך אחר רוב העולם, כלומר, נאמר שהגוזל בא משובכין אחרים שהן ממקומות אחרים, ואם כן צריך להיות של מוצאו כמו בסיפא של המשנה. לפי שהבינה הגמרא עתה כי "נמצא בין שני שובכות" הולך גם על נמצא מחוץ לחמישים אמה, ולכן מקשה שבאופן זה יש לתלות שהוא בא ממקומות אחרים.

ומתרת הגמרא: **הכא במאי עסקינן, בשביל כד-א של כרמים.** כאן מדובר ששני השובכין והגוזל נמצאים בשביל של כרמים. לכן אף אם נמצא הגוזל מדרה חוץ מחמישים אמה מהשובכין, גם כן נחשב עדיין מדרה, שאף על פי שאמרנו שהמדרה אין מדרה יותר

ולכן אין ודאות של מי הוא הגוזל, כי מלשון המשנה משמע שאם נמצא הגוזל חוץ לחמישים אמה הרי הוא של מוצאו גם כשנמצא קרוב לשובך הזה מלשובך האחר. ואם שניהם שוין, למה לא נלך אחר השובך שהוא קרוב יותר. אלא על כרחך, מדובר שאין שם כלל שובך אחר. ואם כן קשה למה הוא של המוצא?!

מתרת הגמרא: **הכא במאי עסקינן, במדרה.** כאן מדובר כשהגוזל מדרה, שהוא קטן ואינו יכול לפרוח אלא מדרה מעט מעט.

דאמר רב עוקבא בר חמא: כל המדרה, אין מדרה יותר מחמישים. מי שיכול רק לדדות ולא לעוף, אינו מדרה יותר מחמישים אמה. לכן אם נמצא תוך חמישים אמה אנו תולין שבא מהשובך הזה, אבל אם הוא חוץ לחמישים אמה, על כרחך שהגוזל גדל כבר ואינו רק מדרה אלא שיכול לפרוח, ואם כן אפשר שבא ממקום אחר לכאן, והרי רוב וקרוב הולכין אחר הרוב, לכן אנו תולין שבא ממקום אחר לכאן, שהרי יש הרבה שובכין בעולם.

בעי רבי ירמיה: רגלו אחת בתוך חמישים אמה, ורגלו אחת חוץ מחמישים אמה, מהו?

אם היתה רגל אחת של הגוזל בתוך חמישים אמה ורגל שניה מחוץ לחמישים אמה, האם נחשב עדיין מדרה ושייך לבעל השובך, או שכבר לא נחשב מדרה, שאי אפשר לדדות שיהא רגלו אחת מחוץ לחמישים אמה, ועל כרחך הוא בכלל מפרח שיכול לפרוח, ואם כן הוא שייך למוצאו.

ועל דא, אפקהו לרבי ירמיה מבי מדרשא.